

תורה כה עם הדגשים במילים המקבילות

לשון רבנו זכרוננו לברכה אמרו לה, אחוי לן מנא דלא שווא לחבלא. איתוי בודיא. פשטוהו, ולא הוי עליל לתרעא. אמר להו, איתוי מרא סתרו. הינו מנא דלא שווא לחבלא?

רש"י:

אחוי לן מנא דלא שווא לחבלא, הראנו פלי שאינו שונה מהפסד שהוא מפסיד: בודיא, מחצלת: לא עליל בתרעא, שהיה ארץ ורחב יותר מן הפתח: איתוי מרא סתרו, בגנן הפתח והפתל עד שיפגנס:

משחרב בית המקדש בטל השמיר ונפת צופים ואמנה (משנה סוף סוטה)

כי צריך כל אדם להוציא את עצמו מהמדה, ולעלות אל השכל. וכשנמשך אחר המדה, זה בחינת שרירות לב, שהוא הולך אחר המדה שבלב. וכשיוצא משרירות הלב, ומשפר לבו האבן, זה בחינת שמיר, שעל ידו נכנע האבן, ואינו הולך אחר תאוות המדמיות, והולך אחר השכל.

וכל זמן שלא הוציא שכלו אל הפעל, שלא השתמש בשכלו עדין, אז אצלו השכל בכה, אף על פי שכבר שבר המדה, אז נתקומם תכינת שכלו, כי פשוה קם, זה נופל (כמובא בריש"י ריש פרשה תולדות), אבל השכל עדין בכה. ואחר כך פשחוקר בשכלו ומשתמש בו, אזי השכל בפעל. וזה בחינת נפת צופים, בבחינת (שיר השירים ד): "נפת תטפנה שפתותיך", שהוציא מתיקות שכלו מפח אל הפעל, [וזה: שפתותיך, הוא בחינת מוציא מבח אל הפעל, שהוא בחינת הדבור]:

ואחר כך פשמיגי בשכלו כל מה שיש ביד אנושי להשיג, אז שכלו שוב שכל הנקנה. כמו שכתבו המחברים, שיש שכל בכה, ושכל הפעל, ושכל הנקנה. ועקר קיימו של אדם לאחר מיתו, אינו אלא שכל הנקנה, וזה השארותיו לאחר המיתה. וזה בחינת אמנה, כי אמנה לשון קיים דבר, כי שכל הנקנה, הוא קיים של אדם לאחר מותו.

ושכל הנקנה נקרא, מה שאדם יודע הרבה דברים בידיעה אחת. כי קדם צריך לידע הרבה

הקדמות קדם שידע איזהו דבר, ואחר כך פשמיגי את הדבר, משליך הקדמותיו, ויודע את הדבר בידיעה אחת.

ועקר המען החכמה מן המקדש יצא, פי שם היו מקריבין הקרבנות, שהם הפהמיות וכח הדמיון. כמו שכתוב (תהלים נ"א): "ובחי אלקים רוח נשברה", ששכירת הדמיון הם הקרבנות. ובשביל זה אמרו חכמינו, זכרונם לברכה: 'פשחרב בית המקדש בטל השמיר וכו', וכשיפנה בית המקדש, אז יתקום (יאל"ד): "ומען מן המקדש יצא".

ודע שבכל עולם ועולם ובכל מדרגה ומדרגה, יש שם דמיונות אלו, והם הם הקלפות הקודמין לפני, וסובבים את הקדשה, בבחינת (תהלים ע"ב): 'סביב רשעים יתהלכין'. וכשאדם נעתק ממדרגה למדרגה, אז צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות, כדי להגיע אל הקדשה. ותכף פשעולה להמדרגה, אזי נתעוררין הקלפות שבמדרגה, ומסבין אותו. וצריך להכניע אותם ולשבר אותם, ולטהר אותו המקום מקלפות.

ודע שאין שני בני אדם שוין זה לזה. פי כל הקדמות הם זה למעלה מזה, וזה מלבוש לזה. ופנימית של תחתון נעשה לבוש וחיצונית לחיצונית עליון. נמצא פשאחד רוצה לעלות ממדרגתו למדרגה עליונה, אזי הולך ונעתק האדם העומד במדרגה העליונה, והולך ונעתק למדרגה היותר עליונה, כי אי אפשר שיהיו שני אנשים במדרגה אחת.

ואינו נעתק מהאדם העליון, אלא הפנימיות שלו, והחיצונית נשאר. וגם האדם שבמדרגה התחתונה, אינו נעתק ועולה, אלא הפנימיות והפנימיות של התחתון, נעשה חיצונית לחיצונית עליון:

ואף על פי שכבר נשבר הקלפה שבמדרגה עליונה על ידי האדם העליון, אף על פי כן, כשפנימיות של העליון נעתק משם (נ"א ופנימיות

התחתון) וחיצונית התחתון עולה, אזי הקלפה חוזר ונעור. פי לא נכנעת אלא לפני האור הפנימית של העליון, אבל לפני התחתון אפלו לפני פנימיותו, יש כח בידה להתעורר כנגדו. ובשביל זה צריך לו לשבר אותה ולהכניע אותה מחדש.

ופנימיות וחיצונית, הם שני מיני עבודות. עבודה של תורה ותפלה ומצוות, הם פנימיות. ועבודת אכילה ושתיה ושאר צרכי הגוף, הם חיצונית.

ועבודות חיצונית, הינו אכילה ושתיה של האדם העומד במדרגה העליונה, היא מאירה ומשפחת יותר, מעבודות פנימיות, הינו תורה ותפלה, של האדם העומד במדרגה התחתונה. ובשביל זה פנימיות התחתון נעשה לבוש לחיצונית העליון.

וזה פרוש (תק"ת י"ז): "פסא כבוד מרום" וכו', פסא זה בחינת פנימיות, לשון אתפסא. כבוד זה חיצונית ולבוש, כמו שכתוב (שבת ק"ח): 'רבי יוחנן קרא למאנה' וכו'. מרום מראשון הינו פשנתרומם ונתעלה ממדרגה הראשונה, ואז נעשה מפנימיות חיצונית. בשביל זה, מקום מקדשנו, צריך לקדש את המקום מחדש, כי הקלפות חוזרים ונעורים כנ"ל:

ואי אפשר להכניע הקלפות, הינו הדמיונות והמחשבות והתאוות והתבוללים והפנימיות שבמדרגה, אלא על ידי גדלות הבורא. כמובא בפנות של 'הודו לה' קראו בשמו', שזה המזמור נתקן להכניע הקלפות שפיצירה, פי נתעוררים נגד עשיה שעולה פיצירה, ועל ידי שמופירין גדלות הבורא נכנעין, עין שם. פי פנימיות היצירה עולה לבריאה, ופנימיות עשיה עולה ומלביש לחיצונית יצירה עין שם:

וההתגלות גדלות הבורא, הוא על ידי צדקה שנותנין לעני הגון. פי עקר הגדלה והפאר הוא התגלות הגונו. וכסף וזהב הן הן הגונו, פי גונו עלאין בהם. וגונו עלאין המלבשים בכסף וזהב, אין מאירין אלא כשפאים לאיש הישראלי, פי שם מקומם. ונקללים זה בזה, ומתנהרין אלו הגונו, בבחינת (ישעיה נ"ח): "ישראל אשר בך אתפאר", פי מקום הגונו אינו אלא איש הישראלי. וכשמתנהרין הגונו, אזי הקדוש ברוך הוא מתגדל ומתפאר בהם, בבחינת (יש"ע): "לי הכסף ולי הזהב, ונעשה מהם בגדי ישע". ישע, אסתפלותא, כמו

"ישעו אל ה'" (ספר יחזקאל י"ג ע"ג) מחמת הפאר הכל מסתפלין בו, פי כלם מתאווין להסתפל בו. אבל כל זמן שהכסף וזהב אצל העכו"ם, אזי הגונו נעלמים אורם, ואינם מאירין, פי אין שם מקומם. פי אין מקומם אלא אצל איש הישראלי, בבחינת: 'ישראל אשר בך אתפאר', פי שם פאר הגונו.

ובשביל זה העכו"ם תאבין למזון ישראל, אף על פי שיש להעכו"ם כסף וזהב הרבה, תאבים לדינר של יהודי, כאלו לא ראה קמזון מעולם. וזה מחמת שהכסף וזהב שיש תחת ידם, אין הגונו מאירין, ואין החן שורה על קמזון שלהם, פי עקר הפאר והחן לא נתגלה אצל ישראל. ובשביל זה נקראים רשים, כמו (אבות פ"ג ע"ג): הוי זהיר ברשותי. פי הם רשים ועניים, פי אין להם הנאה ממזונם, כאלו הם עניים, ותאבין לקמזון של ישראל, פי על קמזונם של הישראלי שורה הפאר והחן, והכל תאבין להסתפל על הפאר והחן.

אבל דע, תכף ומיד פשהעכו"ם מקבל קמזון ישראל, תכף ומיד נתעלם החן והפאר בתוך קמזון. ובשביל זה העכו"ם בכל פעם תובע קמזון אחר מישראל, ושוכח קמזון שפבר קבל, פי נתעלם החן כשבא ליד העכו"ם, וזהו (ע"פ): שאין מקריבין אלא בשעת הניתן.

וזה בחינת (בראשית ו'): "חן בעיני ה'" עיני ה', זה גונו עלאין, שהם בחינת כסף וזהב, שם עקר החן והפאר.

וזה שאמר אבימלך לשרה: "ואת האלף כסף נתתי לאחיה, הגה הוא לך כסות" (בראשית כ"ג). הינו, פשיצא קמזון מיד עכו"ם ליד הישראלי, תכף נתגלו הגונו, ונעשו בבחינת 'בגדי ישע', הינו 'כסות עינים', שהכל מסתפלין בהם, שהכל תאבים להסתפל בהם.

ועל ידי צדקה שנותן ממזונו, נתתקן כל מזונו, ונתגלין הגונו ומאירין. ונעשה כל מזונו בבחינת: 'לי הכסף ולי הזהב', בבחינת (ישעיה כ"א): "בגדי ישע מעיל צדקה יעטני".

ואפלו זה הפעות שלוקחין העכו"ם מאתנו, נחשב לצדקה. כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (פסא פ"א ע"ג): ונוגשיה צדקה. וזהו (שיר השירים ו'): "עיניך ברכות בחשבון" 'עיניך', זה הגונו, בחינת 'כסף וזהב', נתפרכין על ידי צדקה, ששכל פרושה נצטרף לחשבון גדול (פסא פ"א ע"ג). ואפלו על ידי קמזון שפא לתוך יד העכו"ם, הנקראים בת רבים, גם זה נחשב לצדקה, כמו שכתוב: 'ונוגשיה צדקה'. וזה דוקא, על שער בת רבים, כשעדין על השער, קדם שפא ליד העכו"ם, עדין שורה החן על קמזון, אבל אחר כך נעלם החן כנ"ל.

ריכוז כל המילים המקבילות בתורה כה

מנא (שאלת סבי דבי אתונא) - מאניה (אות ג)

סתרו (סבי דבי אתונא) - משחרב (מאמר הגמרא) לשבר (אות ב' ג') רוח נשברה (אות ג')

עד שיפגנס (רש"י על הגמרא): להוציא את עצמו, וכשיוצא משרירות לב (אות א') מעיין מבית ה' יצא (אות ב') כשיצא המזון מיד עכו"ם (אות ד') לא יכול האיש ליכנס לשער הקדושה (אות ד')

הולך (אות א) סביב רשעים יתהלכון (אות ב) צריך לו לילך (שם) הולך ונעתק (אות ג')

זה נופל (אות א) שנדמה להם שנפלו (סוף התורה) אין זה נפילה (שם)

נתקומם תכונת שכלו (אות א') זה קם (שם) מרום מראשון היינו כשנתרומם (אות ג) לפתח חטאת רובץ (אות ד')

כשחוקר בשכלו (אות א) כמו שכתבו המחקרים (אות א)

מתיקות שכלו (אות א) פרי (אות ב')

שרירות (אות א) קיום (אות א')

הקדמות (אות א') משליך הקדמותיו (שם) קליפות הקודמין לפני (אות ב')

בכל עולם ועולם (אות ב) עשיה יצירה בריאה (אות ד')

נתעוררין (אות ב) חוזר ונעור (אות ג) נתעוררים (אות ד) שיעורר שמחה של מצווה (אות ה')

האור הפנימיות (אות ג) מאירה ומשובחת (שם) הגונון מאירין (אות ד')

קרא למאניה מכבודותא (אות ג) צריך לקרוא לו ולכנות לו (סוף התורה)

מסתכלין (אות ד) ראה (שם)

שמוכירין גדולות הבורא (אות ד') ושוכח המזון שכבר קיבל (אות ד) שישמח על ידי שיכור (אות ה')

תאוות (אות א' אות ד') מתאוין (אות ד') ותאבין למזון (אות ד')

המקום (אות ד) מקום הגונון (אות ד')

שער בת רבים (אות ד) שער (אות ד') תרעא (אות ד') פתח (אות ד')

הפלה השני: הוא אשר בפלם ומשקל חכמתו

רווח קדשו, מנה וספר כל דבור ודבור,

הו כפה והו בכנת, מה לקצר ומה להאריך

מה לחסר ומה ליותר.

(סוד חז" כללים)

לדקדק בלשוננו

אחת מן הדרכים שעל ידה אפשר לגלות את הקשרים הטמונים בדברי קודשו, הם הלשונות והעניינים שחוזרים על עצמם בהקשרים שונים ואפילו הפוכים.

כל דברי רבינו הם במשקל גדול, אבל "התורות שנתכבו בלשוננו הקדושה, בעצמו אמר שיכולים לדקדק בהם כמו במקרא, כי יש שם פגנות הרבה כי לפעמים הוא חוזר וכופל הדברים שגדמה שהוא ללא צורך, ובאמת יש שם לדקדק בזה כי יש שם פגנה גדולה".

כידוע דברי רבינו מתבארים כמין חומר 'מניה וביה', לפעמים אין שום דרך להבין עניין, רעיון או מושג, המוזכרים בתחילת התורה, אלא על ידי הקשרו של אותו עניין בהמשך התורה.

אבל הדרך לגלות את אותם קשרים שסוללים שבילים בין תחילת התורה להמשכה וכן להיפך, נעשית על ידי גילוי לשונות זהים או הפוכים בהקשרם.

ניקה לדוגמא לשון אחת כזו מתוך תורה כ"ה, באות ד' רבינו אומר שהכנעת הקליפות היא על ידי התגלות גדולת הבורא, ורבינו נוקט את הלשון 'שמזכירין גדולות הבורא'.

אחר כך באות ה', רבינו חוזר ואומר לכאורה עצה אחרת לגמרי להכנעת הקליפות, שהאדם ישמח שמחה של מצוה. אך גם שם רבינו חוזר על הלשון 'שישמח על ידי שיוכור שוכה להתקרב להשם יתברך'.

אנו רואים לשון זיכרון, שחוזר על עצמו בשני מקומות שונים, לכאורה לא באותו הקשר ועניין.

אבל דווקא כשמחברים את שתי העניינים הללו בתורה, מבואר שבאמת גם מה שהאדם נזכר בהתקרבותו לה' ולצדיקים זה בעצמו הזכרת גדולת הבורא.

וכן לפי זה מבואר שגם כאשר רבינו מזכיר את הלשון ההפוכה, שהיא לשון 'שכחה', בוודאי גם לשון זו קשורה לכל ענייני הזיכרון המוזכרים בתורה, כי התגברות השכחה על הגוי, ששוכח בכל פעם את הממון שקיבל (כמו שמוזכר בלשון רבינו) זה היפך הזיכרון בגדולות הבורא.

עד כאן, רק הבאנו דוגמה קטנה מהנפלאות שמוסתרם תחת לשוננו הקדושה. ובאמת כל מי שיעיין במתניות בדברים הללו, יגלה מטמונים ואוצרות נפלאים שאינם נראים בלימוד רגיל.

קו לסלסל בתורתנו
טעמו וראו כי טוב ה'
04-627-73-13
lb046277313@gmail.com

וזהו שאמרו סבי דבי אתונא: אחוי לן מנא דלא שוין להפלא. ואיתי פודיא ופשטוהו, ולא על דתרעא. ואמר לון, איתו מרא וסתרי לפתח עם הפתל. פרוש: פודיא זה בדלות הלב, מה שבודה מלבו, הינו המדמה הנ"ל, הינו בחינת שרירות לב הנ"ל. כשזה הכח המדמה שבלב, גובר ומתפשט על האדם שעולה ממדרגה התחתונה למדרגה עליונה. והקלפה הזאת שהיא המדמה, לא שוין לנגד עיניו ההפסד והפלה שגפסדת כבר מהאיש שהיה במדרגה עליונה, ואף על פי כן היא מתגברת אחר כך כנ"ל:

ולא על לתרעא הינו שלא יכול האיש לפגם לשער קדשה שהיא השכל, מחמת התגברות המדמה. ועצה היעוצה על זה: סתירת הפתח, שהוא המדמה, שהוא הטמאה, כמו: 'הבא לטמא פותחין לו' (ויקרא לח), והוא בחינת (בראשית ה): "לפתח חטאת רובין". וסתירתו על ידי הגנין הנ"ל, שהוא גדולת הבורא הנ"ל: והם בחינת פותל 'כו' תל' (שם) כמ"ו שפתיים ספ"ו). כ"ו זה בחינת שם הקדוש, שהוא בחינת גנין, כמו שפתיים (תהלים כ"ו): "ה' אורי" שהוא אורות הגנין. "וישע"י" שהוא בחינת בגדי ישע הנ"ל. והוא תל שהפל פונין לו (ויקרא ט"ו), ותאבין להסתפל בו (ספ"ו) כ"ד ע"ב כאן לשון רבינו ז"ל.

גם דע, שכדי להכניע הקלפה המסבבת שבכל מדרגה כנ"ל, על זה צריך שיעורר שמחה של מצוה על עצמו. הינו שישמח על ידי שיוכר שוכה להתקרב להשם יתברך, וזכה להתקרב לצדיקים המקרבים אותו להשם יתברך. ועל ידי השמחה זו, הוא משפר הקלפה ונכנס למדרגה שנייה.

(שיד לאות א): זכחי אלקים רוח נשברה, ששכירת הדמיון הם הקרפנות וכו' עין שם. וזה בחינת סמיכה על הקרפנות, כי הקרפנות מביאין מבהמות, שהם בחינת פח המדמה, כי הבהמה יש לה גם כן פח המדמה. וכשאדם הולך אחר המדמה שבלב, דהינו אחר תאוותיו, חס ושלום, שפאין מפח המדמה זהו מעשה בהמה ממש, כי גם הבהמה יש לה פח המדמה. ועל כן כשאדם חוטא, חס ושלום, וכל החטאים באין על ידי פח המדמה שמשם נמשכין כל התאוות, על כן הוא

צריך להביא קרפן מבהמות, וצריך לסמך עליו, ולהתודות כל חטאיו על הקרפן בשעת הסמיכה, ועל ידי זה נמשכין כל החטאים וכל פח המדמה על הבהמה, שהוא בחינת מדמה כנ"ל. ואחר כך תקף לסמיכה שחיטה, ושוחטין הבהמה לקרפן, ועל ידי זה נכנע ונשבר המדמה:

(שיד לאות ב' ג): מבאר שם, שכשאדם נעתק ממדרגה למדרגה, אז צריך לו לילה דרך אלו הדמיונות כדי להגיע אל הקדשה. ותקף כשעולה למדרגה השנייה, אז נתעוררין הקלפות שבמדרגה ומסבבין אותו, וצריך להכניע אותם מחדש וכו' עין שם. ואף על פי שפכר נשבר הקלפה שבמדרגה העליונה וכו', אף על פי כן כשפנימיות של העליון נעתק משם וחיצוניות (ופנימיות) התחתון עולה, אזי הקלפה חוזר ונעור וכו' עין שם. ואמר אז בזה הלשון: ובוה טועין החסידים הרבה, שפתאם נדמה להם שגפלו מעבודת ה', ובאמת אין זה נפילה כלל, רק מחמת שצריכין לעלות ממדרגה למדרגה, ואז מתעוררין ומתגברין מחדש הקלפות, שהם התאוות והבלבולים והדמיונות והמחשבות והמניעות כנ"ל, על כן צריכין להתגבר בכל פעם מחדש לחזר ולהכניע ולשבר הקלפות והמניעות וכו' שבכל מדרגה ומדרגה מחדש, אבל באמת אין זה נפילה כלל כנ"ל.

(שיד לאות ג): ודע שאין שני בני אדם שוין וכו', נמצא כשאחד רוצה לעלות ממדרגתו למדרגה עליונה יותר אזי הולך ונעתק האדם העומד באותה המדרגה העליונה, והולך ונעתק למדרגה היותר עליונה וכו'. ואמר אז בזה הלשון: וזה בחינת הרמה, מה שאחד מרים ומגביה את חברו. כי על ידי שזה האדם שבמדרגה התחתונה עלה מדרגא לדרגא, על ידי זה הגביה והרים את חברו שבמדרגה העליונה, לעלות למעלה עליונה יותר. וכן חברו דחברו הגבוה עוד יותר מחברו, עלה עוד יותר למעלה, וכן למעלה למעלה, כי אי אפשר שיהיו שני בני אדם במדרגה אחת כנ"ל.

אחר שאמר מאמר הנ"ל, ושם מכנה וקורא כל תאוות היצר הרע בשם פח המדמה. אמר אז: צריכין לקרא לו ולכנות לו שם אחר, הינו להבעל דבר והיצר הרע צריכין לקרות אותו בשם אחר, דהינו שלא לקרותו עוד בשם יצר הרע, רק בשם פח המדמה. ואמר זאת בדרך שחוק, אבל הבנתו שהיה לו בזה פגנה שלמה, ולא זכיתי להבין פגנתו בזה.

לטייל בתורתו
פרוייקט לעידוד העמקה והתבוננות בליקוטי מוהר"ן

לדקדק בלשוננו

תורה כה - אחוי לן מנא

גילוי הקשרים הטמונים בלשון קדשו על ידי הדגשת המילים המקבילות המופיעות בהטיות שונות ובכוונת מכוון לכל אורך התורה

וכל מה שאתה ממשמש בספריו אתה מוציא בהם טעם נפלא וחדש ומתוק לחד ומאיר עינים מאד. ובפרט התורות שנתכבו בלשוננו הקדושה בעצמו אמר שיכולים לדקדק בהם כמו במקרא, כי יש שם פגנות הרבה כי לפעמים הוא חוזר וכופל הדברים שגדמה שהוא ללא צורך, ובאמת יש שם לדקדק בזה כי יש שם פגנה גדולה.
(היי מוהר"ן ש"כ)